

UČENÍ ČESKÝCH ŽÁKŮ A JEJICH ŠKOLNÍ ÚSPĚŠNOST V ÉŘE DIGITÁLNÍCH TECHNOLOGIÍ (SEKUNDÁRNÍ ANALÝZA VÝZKUMU PISA 2015)

LEARNING OF CZECH PUPILS AND THEIR SCHOOL PERFORMANCE IN THE ERA OF DIGITAL TECHNOLOGIES (SECONDARY ANALYSIS OF PISA 2015)

Zounek Jiří, Juhaňák Libor, Záleská Klára, Bárta Ondřej

Klíčová slova: dostupnost ICT, využívání ICT, výsledky žáků, PISA 2015

Key words: ICT availability, ICT use, students' performance, PISA 2015

Cílem příspěvku je prozkoumat, popsat a vysvětlit, jak se dostupnost a využívání digitálních technologií promítá do výsledků patnáctiletých žáků a jaké další aspekty spojené s využíváním ICT žáky mohou souviset s jejich školní úspěšností (např. dostupnost a využívání ICT mimo školu, zájem o ICT, ICT self-efficacy u žáků apod.). Naším příspěvkem chceme přispět do existující debaty o vlivu ICT na učení studentů a jejich školní úspěšnost. Výsledky výzkumů v této oblasti jsou totiž prozatím spíše smíšené či nejednoznačné.

Příspěvek je jedním z dílčích výsledků výzkumného projektu s názvem Digitální technologie v každodenním životě a učení studentů (projekt je podporován GAČR, č. projektu 17-06152S). Stejně jako v ostatních vyspělých zemích světa se i v České republice informační a komunikační technologie (ICT) staly nedílnou součástí života společnosti i vzdělávání. V České republice však dosud nebyl kladen důraz na výzkum dopadů implementace ICT do vzdělávání. Doposud proto v ČR neexistuje k problematice ICT v českých školách mnoho dat. Jedním z mála zdrojů, které lze v současnosti využít pro získání vhledu do této problematiky, jsou tak data z mezinárodních šetření (International Large-Scale Assessments – ILSA) realizovaných v České republice. V souvislosti s problematikou ICT jde pak konkrétně především o šetření PISA a také šetření ICILS 2013. Přesto ani data z těchto mezinárodních šetření nebyla zatím v ČR dostatečně analyzována (Potužníková, Lokajíčková & Janík, 2014; Straková, 2009).

V našem výzkumu využíváme pro analýzu dat metodu víceúrovňového modelování (multilevel modeling), které se zvláště v posledních letech díky její široké uplatnitelnosti začíná věnovat stále více pozornosti nejen v pedagogických vědách, ale i v dalších vědních disciplínách (viz Heck & Thomas, 2015). Důvodem volby této metody je zejména charakter dat pocházejících z šetření PISA 2015, především pak tím, že data mají hierarchickou povahu, kdy pracujeme s daty jednotlivých žáků, kteří se nacházejí v různých školách.

Provedené analýzy naznačují, že dostupnost ICT dnes již zřejmě nehraje tak zásadní roli ve školních výsledcích českých žáků. Poněkud překvapivě se pak jako nevýznamný jeví i deklarovaný zájem žáků o ICT a vnímaná kompetence žáků v užívání ICT. Neplatí tedy, že by žáci s větším zájmem o ICT nebo ti, kteří se cítí být v ICT kompetentnější, dosahovali lepších nebo naopak horších výsledků než ostatní. Naopak jako zásadní se ukazuje samotné používání ICT. A to jednak využívání ICT přímo ve škole, jednak také využívání ICT doma. Důležitým faktorem se jeví být také gender žáků.

Abstract: The paper is one of the outputs of research project called “Digital Technologies in students’ everyday lives and learning” (supported by the Czech Science Foundation; grant no. 17-06152S). The goal of this paper is to use the data from PISA 2015 survey undertaken in the Czech Republic to map the role of ICT in Czech schools. We are primarily interested in finding out how ICT availability and ICT use are reflected in students’ educational performance and what other aspects relating to ICT use by students may influence their educational results. Our research bases data analysis on multilevel modelling. The first analyses suggest that as far as learning outcomes of Czech students are concerned, ICT availability does not seem to play a major role at present any more. The use of ICT as such, on the other hand, proves essential. This involves the use of ICT in schools as well as ICT use at home. Also, students’ gender proves to be an important factor.

Literatura/References:

- Heck, R. H., & Thomas, S. L. (2015). *An Introduction to Multilevel Modeling Techniques: MLM and SEM Approaches Using Mplus*. New York, NY: Taylor & Francis.
- Potužníková, E. Lokajíčková, V., & Janík, T. (2014). *Mezinárodní srovnávací výzkumy školního vzdělávání v České republice: zjištění a výzvy*. *Pedagogická orientace*, 24(2), 185–221.
- Straková, J. (2009). *Vzdělávací politika a mezinárodní výzkumy výsledků vzdělávání v ČR*. *Orbis Scholae*, 3(3), 103–118.